

RECENSION

Christian Friedel och Birte Schnoeink i *Amour fou*. Distr: Folkets Bio AB

Amour fou

Originaltitel Amour fou

Svensk titel Amour fou

Regi Jessica Hausner

Producent Sarah Nagel, Isabell Wiegand

Manus Jessica Hausner

Foto Martin Gschlacht

Roller Christian Friedel, Birte Schnoeink, Stephan Grossmann, Marc Bischoff, Nickl Bösenberg m fl

Luxemburg, Tyskland, Österrike 2014

Längd i tid 1 tim 36 min

Distributör Folkets Bio AB

Skulle du vilja dö tillsammans med mig? Det som låter som en usel ragningsreplik eller poetisk omskrivning är dock en krass förfrågan som den tyske poeten och dramatikern Heinrich von Kleist ställer till sin kusin Marie i Jessica Hausners film *Amour fou*. Hon avböjer artigt men bestämt förslaget.

Heinrich von Kleist, en av den tyska romantikens portalfigurer känd för bland annat lustspelet *Den sönderslagna kukan* och den skandalomsusade novellen *Markisinnan von O* (filmatiserad av Erich Rohmer), sköt följaktligen först sig själv och sedan väninnan Henriette Vogel i vad som då, 1811, beskrevs som en självmordspakt. Vem som initierade vad är dock fortfarande inte fastställt.

Von Kleists författarjag blir i *Amour fou* dock marginellt. I stället är det hans existentiella grubblerier och uppgivenhet under sin sista tid i livet som styr berättelsen. Den sanna kärleken kan bara bekräftas genom att gå i döden. Otippat finner han en kvinna, frun till en affärsbekant, som tror sig vara dödsjuk, och i sin tur kan tänka sig livet bortom detta istället för att lidande vittra bort.

Absurditeten i upplägget av detta 'kärleksdrama' kräver en touche av både misantropiskt sinnelag och rejäl dos humor. Och Hausner undviker att göra det hela tungrott genom att riva ner den fjärde väggen och bjuda in oss till en slags brechtiansk dockteater, där Christian Friedel som dysterkvisten von Kleist, med charmen

och fysiken hos en vedklabbe, uttalar romantiska sentenser på liv och död under det att det ceremoniella societetslivet fortgår med oändliga romansaftnar, tesalonger och baler. Medan von Kleists inre 'sturm und drangar' fruktar de välbärgade höjda skatter, eller ännu värre jämlikhet och demokrati à la franska revolutionen.

Hausner, som likt Michael Haneke och Ulrich Seidl gärna dis-sekerar den svarta teatern bakom dagens fryntliga medelklass i Österrike, finner här parallella lager av förjungenhet bland borgarklassens sociala marionetter i 1800-talets Preussen. Hennes avskalade, stilliserade och strama estetik i *Amour fou* för tankarna till holländskt måleri med svagt pastellfärgade och ytterst välkomponerade bilder. Och med centralt placerade gestalter och statisk kamera. Ofta filmade i speglar. Den tidstypiska empiren är snarare markerad än utbroderad.

Därtill en återhållsam, nästan bedövade spelstil som är konsekvent och lätt prövande. Ska det sjungas en sång så sjungs den i realtid. Äts det middag så observeras varje potatis som tas ur skålen. Som åskådare finns inget att välja på än att begrunda. Och trots att det inte är mycket att skratta åt finns en underliggande ironi som också sträcker sig till hur vi definierar begreppet romantik, huruvida kärlek är altruistisk eller egoistisk, och hur vi människor oftast tenderar att missförstå varandra.

Det berömda geväret på väggen är både laddat och förutbestämt att avfyras redan i anslaget. Ändå är vägen mot tragedin så skickligt uppbyggd, stiltigt komponerad och vacker i sin asketism att man blir hypnotiskt indragen. Nästan motvilligt engagerar jag mig i huruvida Birte Schnöinks Henriette verkligen tänker göra slag i saken och lämna man, barn, hund och piano för von Kleists outgrundliga dragningskraft.

'Den olyckligaste av tyska diktare' fick erkännande först hundra år efter sin död då han ansågs ha varit före sin tid. Det spektakulära självmordet skymde länge hans storhet har Horace Engdahl sagt. Men man får nog ge von Kleist rätt i att han genom att söka döden skulle bokstavligen bli odödlig.

Louise Lagerström

FILMRUTAN